

1

חסד ונתינה, מורים
מדריך למורה צעירים ובוגרים
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

חסד ונתינה

מדריך למורה

על שיעורי חסד ונתינה

מטרתנו במערכי חסד ונתינה היא לפתח בתלמידים את הרצון לסייע ולהעניק לזולת, ללמד אותם את האפשרויות והאופנים השונים שנותנים מקום לכל אחד לתת ולגמול חסד, ולאפשר להם חוויה של התנסות בעשייה זו.

המטרה הפשוטה של עשיית החסד היא התועלת של המקבל אבל בפעולה החינוכית, מטרה חשובה לא פחות, היא השינוי החיובי שעובר על הנותן כאשר הוא מתנסה ומתרגל בנתינה. לאור זאת, התייחסנו לחסד ולנתינה כערך אחד, בו אנו נפגשים מנקודות מבט שונות.

באופן עקרוני ניתן להבחין בין החסד לנתינה כאשר החסד נעשה כלפי נזקק בעוד נתינה יכולה להיות כלפי כל אחד וגם כלפי החברה גם בלא צורך מיוחד של המקבל. כהדגמה למטרה החינוכית אותה אנו רוצים להציב בפני תלמידנו היא דמותה של רבקה אמנו אשר השקתה את העבד וגמלו מתוך רצון פנימי, ונתינה מכל הלב וללא גבול, הרבה מעבר למצופה מנערה כמוה וזאת ללא כל מחויבות ותמורה.

אנו שואפים למצב שבו תלמדנו יהיו מלאים ברצון לנתינה, הם יחפשו אחד הם יכולים לתת ובכל מקום נדרש יתנו בשמחה אף מעל ומעבר לנדרש מהם. הנתינה לא תהיה למטרת תועלת אישית ותהיה מכוונת כלפי כל נזקק, קרוב כרחוק. התלמידים יתנו גם במעגלים רחבים יותר של שייכות, לכיתה ולקהילה, לארץ ולסביבה.

מובן שישנם מצבים שונים בהם יש צורך להגביל את הנתינה: כאשר הנתינה כרוכה בסיכון ביחס לאדם זר, במצב חברתי או אישי שבו האדם נדרש לעמוד על שלו וכן בצורך להתאמת הנתינה ליכולות הנותן ולצרכי המקבל. במגבלות וסייגים אלו יסיעו לנו שיעורי כישורי חיים ומפתח הלב.

מהלך השיעורים לשכבה הצעירה

בשיעור מניחים יסודות, נציע משמעות מעשית לדברי חז"ל "עולם חסד יבנה", ונבין שהעולם נבנה על ידי מעשי החסד של כל אחד מאיתנו. בשיעור בפתח נרגיש כמה השפעה חיובית יש לעשיית חסד הדדית, דרך החוויה במשחקים שמדגימים הרחבה של מעגל עשיית החסד ואת חווית השמחה שבנתינה, תחת הכותרת "תעביר את זה הלאה". בשיעור מעשה אבות, "איש חסיד היה", נלמד דרך סיפורים והכנת אלבום מדמות החסד הגדולה של ר' אריה לוי. בשיעורי מתבוננים ובונים נתרגל את הנתינה ואת עשיית החסד באופנים שונים. בשיעור "לטעת כדי לתת" לקראת ט"ו בשבט, נלמד על משמעות הנתינה, לדורות וללא תמורה שיש במעשה הנטיעה. את חשיבות מעשי החסד ביומיום נפגוש בשיעור "חסד קטן גדול". השיעורים הבאים עוסקים במצוות מיוחדות לעשיית חסד "הכנסת אורחים", וביקור חולים, "ברוך רופא חולים". בשיעור החותם את שיעורי מתבוננים ובונים נלמד "לתת מכל הלב", דרך התבוננות בדמותה של רבקה אמנו נתרגל ונעודד עשיית חסד מתוך יוזמה ושמחה במסגרת הכיתתית. בפעילות הסיכום "יריד החסד", המשותפת לשכבה הצעירה והבוגרת, עוסקת קהילת בית הספר כולה, מורים, הורים ותלמידים, במגוון פעילויות של חסד.

מהלך השיעורים לשכבה הבוגרת

בשיעור מניחים יסודות, התלמידים ילמדו כי החסד הוא אחד מהיסודות עליהם עומד העולם, "רגל החסד". בשיעור בפתח, "חסד ה' מלאה הארץ" יתבוננו התלמידים על חסדי ה' המקיפים

שנה ג' אהבה,
חסד ונתינה בשילוב אחריות ונתינה

אותנו ויחוו את השמחה הבאה בעקבות חסד. במעשה אבות נצעד בעקבות מגילת רות ונלמד מגמילות החסד של רות המואבייה, "תורת חסד על לשונה". בשיעורי מתבוננים ובונים ניישם ונתרגל פעולות של חסד ונתינה. בשיעור "נטיעה עוברת" לקראת ט"ו בשבט, נראה כיצד הנטיעה היא ביטוי של נתינה ללא תמורה, העוברת במהלך שרשרת הדורות של עם ישראל ונשאף להמשיך את אותה שרשרת. בשיעור "נותנים במאור פנים" נלמד שחשובה לא רק עצם הנתינה אלא גם הצורה שבה נותנים. שיעור "במעלות הצדקה" נכיר את המעלות השונות שמביא הרמב"ם במצוות הצדקה ואת הערכים הנלמדים מהם. בשיעור החותם את שיעורי מתבוננים ובונים, "להושיט יד, לתת את הלב, פשוט להתנדב" נכיר ארגוני חסד שונים ונעורר את הרצון להתנדב בהם. בפעילות הסיכום "יריד החסד", המשותפת לשכבה הצעירה והבוגרת, עוסקת קהילת בית הספר כולה, מורים, הורים ותלמידים, במגוון פעילויות של חסד.

השילוב עם שיעורי מפתח הלב

בשיעורי מפתח הלב נעסוק בחודשים שבט ואדר בערך האחריות ובערך הנתינה, הפעילויות המוצעות כאן מוסיפות את הערך של החסד. אנו רואים בשלושת הערכים האלו, כפי שבאים לידי ביטוי בשילוב השיעורים של מפתח הלב ומפתח הלב מתוך אמונה, הצעה כוללת ושלמה יותר של הדרך שבה יש לחנך את תלמידינו לערכים אלו.

בשיעורי מפתח הלב מתוך אמונה אנו מדגישים את הנתינה ללא גבולות, את החסד שיש לעשות כלפי כל נזקק וכלפי כל אדם. המודל החינוכי הראוי הוא של אדם הנותן מעצמו לזולתו וסביבתו ללא כל תמורה. בשיעורי מפתח הלב, במהלך לימוד ערך האחריות התלמידים לומדים על המחוייבות שיש להם בנתינה ובעשיית החסד ועל המעגלים השונים בהם יש להם תחומי אחריות ולהם הם נדרשים לתת. בלימוד ערך הנתינה יבינו התלמידים את החשיבות החברתית בנתינה החדית ובמגבלות אותן יש להציב ביחס לנתינה על מנת שהנתינה תהיה באופן הראוי והנכון. מעגל החיים הבית ספרי מזמן לנו עיסוק בנושא התעודות וגם בנושא זה עוסקים שיעורי מפתח הלב ומפתח הלב מתוך אמונה.

